

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ ՏՀՏ գործիքների օգտագործումը
10-րդ դասարանում «Մերոպ
Մաշտոցը և գրերի գյուտը» թեմայի
շրջանակներում

Առարկան՝ հայոց լեզու և գրականություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Անահիտ Գորգինյան

Ուսումնական հաստատություն՝ ՀՀ Լոռու մարզի Ալավերդու
Ե. Չարենցի անվան N 9
միջնակարգ դպրոց

Երևան 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ԳԼՈՒԽ 1. ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ	6
ԳԼՈՒԽ 2. «ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՅԸ ԵՎ ԳՐԵՐԻ ԳՅՈՒՏԸ» ԹԵՄԱՅԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿ 10-ՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐ ՀԱՄԱՐ	8
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ	12
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	13
ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	14

**«ՏՀՏ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ 10-ՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆՈՒՄ
«ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՅԸ ԵՎ ԳՐԵՐԻ ԳՅՈՒՏԸ» ԹԵՄԱՅԻ
ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ»**

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության արդիականությունը:

XXI դարը համակարգչային բարձր տեխնոլոգիաների դարաշրջան է: Ժամանակակից երեխան ապրում է էլեկտրոնային մշակույթի աշխարհում: Տեղեկատվական մշակույթում փոխվում է նաև ուսուցչի դերը՝ նա պետք է դառնա տեղեկատվական հոսքերի համակարգող: Ուստի երեխայի հետ նույն լեզվով շփվելու համար ուսուցիչը պետք է տիրապետի ժամանակակից մեթոդներին և կրթական նոր տեխնոլոգիաներին:

Տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների արագ զարգացումը և դրանց ներդրումը մեր երկրում հետք են թողել ժամանակակից երեխայի անհատականության զարգացման վրա: Այսօր ավանդական «ուսուցիչ-աշակերտ-դասագիրք» սխեմայի մեջ ներդրվել է նոր հղում՝ համակարգիչ, իսկ դպրոցական գիտակցության մեջ՝ համակարգչային ուսուցում: Տեղեկատվական համակարգերով օժտելու հիմնական տարբերակներից մեկը տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումն է կրթական առարկաներում:

Ուսուցչի առջև ծառայած հիմնական խնդիրներից մեկը նրա մտահորիզոնների ընդլայնումն է, շրջապատող աշխարհի մասին գիտելիքների ավելացումը և դրանց տիրապետման հմտությունների զարգացումը:

Այս նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ է դառնում աշակերտների ուսուցման տարբեր ռազմավարություններ կիրառել ուսուցիչների պրակտիկայում և, առաջին հերթին, տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների օգտագործումը կրթական գործընթացում:

SՀS-ի կիրառումը դպրոցում հնարավորություն է տալիս ուսուցման բացատրական- պատկերազարդ եղանակից անցնել գործունեության վրա հիմնվածի, որտեղ երեխան դառնում է կրթական գործունեության ակտիվ մասնակից: Մա նպաստում է ուսանողների կողմից գիտելիքների գիտակցված յուրացմանը:

Տեղեկատվական հաղորդակցության տեխնոլոգիաների կիրառումը ուսումնական գործընթացում թույլ է տալիս՝

- ակտիվացնել ուսանողների ճանաչողական գործունեությունը.
- դասեր վարել գեղագիտական բարձր մակարդակով (երաժշտություն, անիմացիա);
- անհատապես մոտենալ աշակերտին՝ օգտագործելով բազմաստիճան առաջադրանքները:

Հետազոտության նպատակը՝ ծրագրային նյութի յուրացմանն ուղղված միջոցների, մեթոդների կատարելագործում: Դպրոցում տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառումն ապահովող մանկավարժական պայմանների տեսական հիմնավորում՝ երեխաների մոտ «Հայ գրականություն» առարկան սովորելու մոտիվացիայի ամրապնդմամբ:

Ելնելով թեմայից և նպատակներից՝ առաջադրվում են հետազոտության հետևյալ նպատակները.

1. Դիտարկել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների էությունը:
2. Տեսականորեն հիմնավորել ՏՏ կիրառումը ուսումնական գործընթացում.
3. Ուսումնասիրել ՏՏ-ի ազդեցությունը ուսման մոտիվացիայի վրա:
4. Փորձնականորեն ստուգեք հետազոտությունը:

Առաջարկված խնդիրների լուծման նպատակով օգտագործվել են հետազոտման հետևյալ մեթոդները.

- ուսուցիչների կողմից տեղեկատվական հաղորդակցության տեխնոլոգիաների կիրառման փորձի ուսումնասիրություն,
- գործիքների կիրառման սեփական փորձի հիման վրա

առավելությունների և թերությունների վերհանում

□ հատուկ թեստեր, հանձնարարություններ, անհատական աշխատանքներ:

Այսպիսով՝ աշխատանքում ներկայացված հատուկ միջոցները, մեթոդները և դրանց կիրառման մանկավարժական պայմանները կնպաստեն տեսողության խանգարումներ ունեցող աշակերտների կողմից առարկայի ծրագրային նյութի լիարժեք յուրացմանը:

ԳԼՈՒԽ 1. ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

Ժամանակակից կրթության մեջ բոլորիս քաջ հայտնի ավանդական ուսումնական միջոցների հետ մեկտեղ ուսուցիչներն ավելի ու ավելի են օգտագործում ժամանակակից տեխնոլոգիաները: Ժամանակակից կրթական առաջադրանքները պահանջում են, որ ուսուցիչը մշտապես պատրաստ լինի ինքնակատարելագործման, ինքնակրթության, կարողանա ավելի գրավիչ դարձնել շրջապատող աշխարհը մեր երեխաների համար, կարողանա ոգեշնչել նրանց, իր գաղափարներով կարողանա նրանց լինել մոտ ու մի փոքր նրանցից առաջ: Այս ամենից ելնելով՝ ուսուցչի ՏՀՏ-ի կարողությունները դառնում են կարևոր և առանցքային:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը բարձրացնում է դասի արդյունավետությունը՝ զարգացնելով ուսուցման մոտիվացիան, ինչը հաջող է դարձնում ուսումնական գործընթացը: Տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների ներդրումը ուսումնական գործընթացում հնարավորություն է տալիս ակտիվացնել ուսուցման գործընթացը, բարձրացնել դասի տեմպը, մեծացնել սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ծավալը: Այսօր անհրաժեշտ է, որ դպրոցական ցանկացած առարկայի յուրաքանչյուր ուսուցիչ կարողանա պատրաստել և անցկացնել դաս՝ օգտագործելով ՏՀՏ-ն, քանի որ այժմ ուսուցիչը հնարավորություն ունի դասը դարձնել ավելի վառ և հետաքրքիր: ՏՀՏ-ի օգտագործումը թույլ է տալիս ընկղմվել այլ աշխարհում, տեսնել այն սեփական աչքերով:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները զգալիորեն ընդլայնում են կրթական տեղեկատվության ներկայացման հնարավորությունները:

Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը արդյունավետ է բոլոր դասաժամերին՝ նոր նյութ ուսումնասիրելիս, դասերը կրկնելիս և ընդհանրացնելիս և այլ դեպքերում: Լեզվաբանական կրթության համադրությունը տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների հետ թույլ է տալիս ակտիվացնել ուսանողների վերլուծական գործունեությունը, ուսումնական գործընթացին տալ անհատականություն և որ ամենակարևորն է՝ աշակերտնորին տալիս է ստեղծագործական ազատություն:

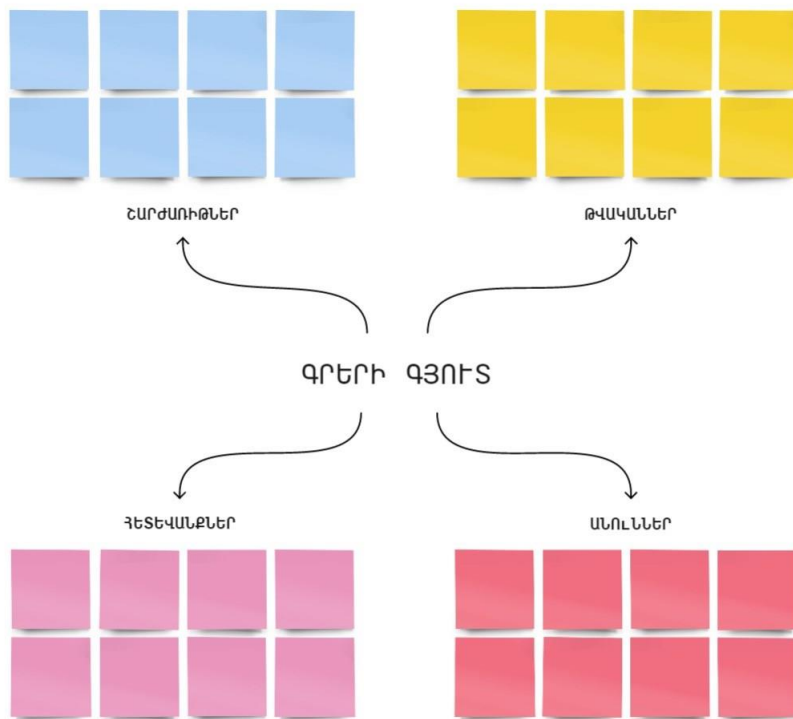
Տեղեկատվության ամենամեծ քանակությունը դաջվում է մարդու հիշողության մեջ տեսողության միջոցով, հետո միայն լսողության և այլ զգայարանների միջոցով: Ըստ այդմ՝ ինչքան մեծ լինեն օգտագործվող զգայարանների քանակը նյութի ուսուցման ժամանակ, այնքան շատ տեղեկատվություն կմնա աշակերտի հիշողության մեջ:

ԳԼՈՒԽ 2. «ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԸ ԵՎ ԳՐԵՐԻ ԳՅՈՒՏԸ» ԹԵՄԱՅԻ ՈւՍՈՒՑՄԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿ 10-ՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐ ՀԱՄԱՐ

Դասի սկզբում երեխաները մի քանի բոլակ փորձում են վերհիշել և հեռախոսների միջոցով ծրագիր մուտքագրել «Մերոպ մաշտոցը եվ գրերի գյուտը» թեմայի հետ կապված այն բառերը, որոնք առաջինը մտաբերում են՝ ըստ 4 դասակարգումների.

1. Շարժառիթներ
2. Թվականներ
3. Անուններ
4. Հետևանքներ:

Երեխաների գրված յուրաքանչյուր բառ, համապատասխանաբար, հայտվում է այդ բաժնի թղթիկների վրա¹:

miro

¹ Տե՛ս Նկար

Թարմացնելով հիշողությունը թեմայի վերաբերյալ՝ սկսում ենք ինֆորմատիվ ուսուցում-քննարկում սահիկաշարի միջոցով՝ կազմված PREZI հավելվածի միջոցով, որը հնարավորություն է տալիս ինտերակտիվ միջոցներով երեխաներին տպավորիչ կերպով փոխանցել ինֆորմացիան:

Սահիկաշարը սկսվում է Մեսրոպ Մաշտոցի նկարով, ծննդյան թվականով և Պարույր Սևակի՝ «Այր մի՛ Մաշտոց անուն» պոեմի խոսքերով².

«Եվ այդ պահին էր, որ աշխարհ

եկավ Նա՛

Այր մի՛

Մեսրոպ Մաշտոց անունով:»

Երեխաների հետ փորձում ենք վերհիշել Մաշտոցի, Սահակ Պարթևի և Վռամշապուհ արքայի, գրերի գյուտի ստեղծման պատմության, թվագրության մասին տեղեկությունները, որոնք լրացվում են ուսուցչի օգնությամբ և համեմվում վերոնշյալ անձանց քանդակներով՝ տեղադրված ԵՊՀ գլխավոր մասնաշենքի առջև և տառերի պուրակում: Տառերի պուրակի մասին խոսելով՝ փորձում ենք խոսակցությունը կապել հաջորդ սահիկի հետ՝ բարձրացնելով մի քանի հարց՝

1. Արդյո՞ք եղել էք Տառերի պուրակում:
2. Որտե՞ղ է այն գտնվում:
3. Գիտե՞ք որ մոտակայքում է գտվում նաև Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցին, որտեղ ամփոփված է նաև Մաշտոցի աճյունը:

Այս հարցադրումների հետո առցանց շրջայցի օգնությամբ այցելում ենք ՍուրբՄեսրոպ Մաշտոց եկեղեցի, խոսում եկեղեցու կառուցման պատմության, առընթեր խաչքարաձև տառերի փոքրիկ պուրակի, հայոց եկեղեցիների ճարտարապետության մասին և, իհարկե, այցելում խորանի ներքևում գտնվող սրահ, որտեղ ամփոփված է Մաշտոցի աճյունը³:

² Տե՛ս Հավելված 2

³ Տե՛ս Հավելված 3

Առցանց շրջայցը նոր ոգևորություն է առաջացնում երեխաների մոտ և ավելացնում հետաքրքրությունը թեմայի նկատմամբ:

Հաջորդիվ գրուցում ենք երեխաների հետ Գրերի գյուտից հետո բուռն կերպով զարգացող թարգմանական և ինքնուրույն գրականության մասին: Աշակերտները փորձում են վերհիշել թարգմանված առաջին գիրքը, ինչպես այն պիտի անվանվեր հետագայում, այն հեղինակներին, ովքեր գրերի գյուտից հետո սկսեցին ստեղծագործել, նրանց աշխատանքները և այն կարևոր հիմնախնդիրները, որոնք լուծումը տվեց գրերի ստեղծումը: Հավելյալ տեղեկատվությունը կրկին լրացվում է ուսուցչի կողմից: Խոսվում է նաև Մաշտոցի կողմից բացված դպրոցների մասին և ներկայացվում այսօր էլ պահպանված, Արցախի տարածքում գտնվող Ամարասի վանքի մասին, որտեղ բացվել է առաջին դպրոցներից մեկը⁴: Ուսուցիչը պատմում է նաև Վազգեն Ա կաթողիկոսի կողմից հայոց եկեղեցուն նվիրաբերված Հայոց այբուբենի տեսքով ոսկեձույլ արձանի հետաքրքիր պատմությունը⁵:

Խոսելով գրականության մասին՝ փոքրիկ քննարկում է կազմակերպվում գրի և գրականության կարևորության մասին՝ հատկապես հայ ժողովրդի պատմության մեջ: Փոխանակվելով կարծիքներով՝ ուսուցիչը ներկայացնում է նախ Էջմիածնի, ապա Երևանի մատենադարանների ստեղծման պատմությունը, գրքերի՝ սերնդեսերունդ փոխանցելու հետ կապված մի քանի հետաքրքիր պատմություն: Երեխաներն իրենք էլ հաճախ պատմությունները լրացնում են իրենց ընտանիքներում ավանդված նմանատիպ հետաքրքիր պատմություններով:

Ինչից հետո կրկին առցանց շրջայց ենք կատարում, այս անգամ՝ Մեսրոպ Մաշտոցի անվան Մատենադարանում՝ այցելելով ներս, լինելով մի քանի սրահներում: Ապա երեխաների հետ միասին փորձում ենք վերհիշել՝ ում արձաններն են տեղադրված Մատենադարանի դիմապատին և հասկանալ՝ ինչու հենց այդ անձանց, ով ինչ դեր է ունեցել հայ գրի, գրկանության զարգացման և պահպանման գործում⁶:

⁴ Տե՛ս Հավելված 4

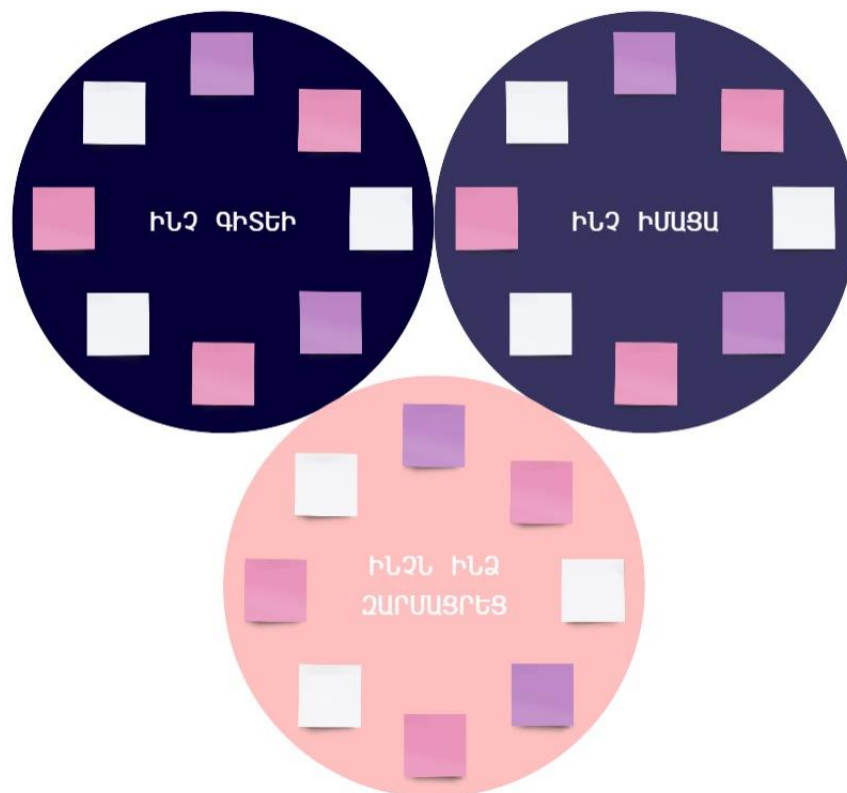
⁵ Տե՛ս Հավելված 5

⁶ Տե՛ս Հավելված 6

Հաջորդիվ ներկայացվում են մի քանի գրքեր, դրանք զարդարող մանրանկարներ և, իհարկե, Մատենադարանում պահվող ամենամեծ և ամենափոքր ձեռագրերը՝ պատմելով դրանցից մեկի՝ Մշո ճառքնտիրի՝ Մատենադարանին հանձնելու պատմությունը⁷⁸:

Սահիկաշարն ամփոփելուց հետո կրկին կատարում ենք առցանց փոքրիկ աշխատանք: Երեխաները լրացնում են հետևյալ աղյուսակը⁹

- Ինչ գիտեի
- Ինչ իմացա
- Ինչն ինձ զարմացրեց:

miro

Նկար 2

⁷ Տե՛ս Հավելված 7

⁸ Տե՛ս Հավելված 7

⁹ Տե՛ս Նկար 2

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, նոր դասի մատուցման ընթացքում օգտագործելով ժամանակակից տեխնոլոգիական մի քանի գործիքներ, կարող ենք նշել, որ

- դրանք նպաստում են աշակերտների՝ դասապրոցեսի ներգրավվածության բարձրացման վրա,
- օգնում են աշակերտներին մասնակից դառնալու դասի ներկայացմանը,
- երեխաները հայտնվում են իրենց համար հարմարավետ միջավայրում,
- ստացվող նոր գիտելիքը ավելի տպավորիչ է դառնում աշակերտի համար:

Ըստ այդմ՝ կարող ենք ասել, որ ՏՀՏ գործիքների օգտագործումը դասը դարձնում է տպավորիչ, գունեղ, տեղեկատվական, ինտերակտիվ, ժամանակ է խնայում ուսուցչի և աշակերտի համար: Եվ որ ամենակարևորն է, այն բարձրացնում է երեխաների հետաքրքրությունը ուսումնական գործընթացի նկատմամբ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. [Информационные технологии для Новой школы. Мат-лы V Международной конференции. Том 1. – СПб.: ГБОУ ДПО ЦПКС СПб «Региональный центр оценки качества образования и информационных технологий», 2014.](#)
2. [Самодуров М. В. Использование новых информационных технологий в обучении английскому языку в школе. 2004](#)
3. [Шевчук А. П. Использование информационно-коммуникационных технологий на уроках русского языка, литературы](#)

ՁԵՆԱԳՐԵՐԻ ԳՎՐՏՆԻՔԸ

Լիլյա Վվազյան

zi

Եվ այդ պահին էր, որ աշխարհ եկավ
Նա՛

Այր մի՛

Մեսրոպ Մաշտոց անունով:

362թ.

404թ.

Մեսրոպ Մաշտոց
և Վոսանշատուհի
արքա հայոց
Դաշոց աշխույթների հուշարձան

Մեսրոպ Մաշտոց
և Սահակ Պարբե
*Երբ Գլխավոր
մասնաշենքի զինան*

360**STORIES**

<https://360stories.com/yerevan/story/church-of-saint-mesrop-mashtots>

Գրերի ստեղծմանը սկիզբ
առավ հնթնուրույն և թարգմանական
գրականությունը

Գրերի գյուղ

Հայոց Արժույթների Թուային Արժեքները

Ա	1	Ժ	10	Ճ	100	Ժ	1000
Բ	2	Ի	20	Վ	200	Պ	2000
Գ	3	Լ	30	Յ	300	Պ	3000
Դ	4	Ն	40	Զ	400	Պ	4000
Ե	5	Շ	50	Է	500	Պ	5000
Զ	6	Ա	60	Թ	600	Պ	6000
Է	7	Ը	70	Չ	700	Ի	7000
Ը	8	Ջ	80	Պ	800	Պ	8000
Թ	9	Վ	90	Ջ	900	Պ	9000

Թորոս
Ռոսլին

Գրիգոր
Տաթևացի

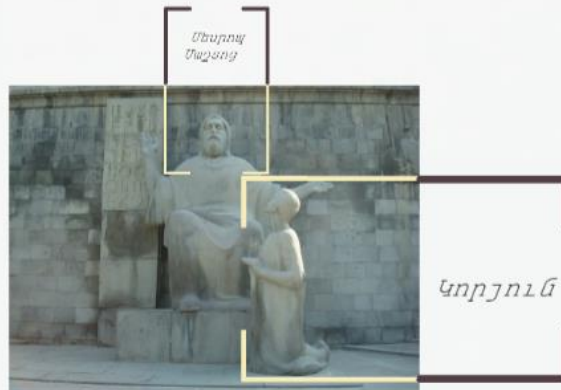
Անանիա
Շիրակացի

Մովսես
հորենացի

Մխիթար
Գոշ

Տրիկ

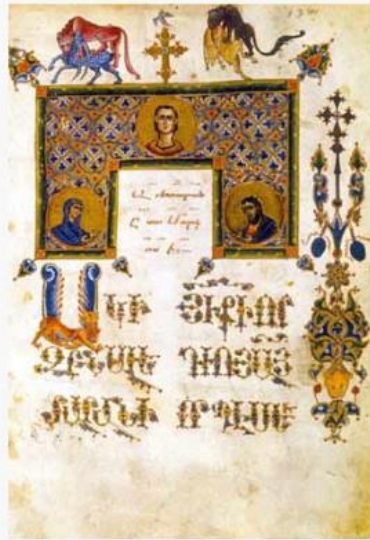
Մեսրոպ
Մաշտոց

Կորյուն

Քրդերը և պարսիկները
թալանում են Վաղարշապատը

Չեյթունի Ավետարան,
Թորոս Ռոսլին 13-րդ դար

Մարկոսի Ավետարանի առաջին էջը,
մանրանկարչությունը Մարգիս Պիծակի,
14-րդ դար

Էջմիածնի Ավետարանի
փղոսկրյա կազմը, 6-րդդար

Մշո հաորմսիրը (1200-1202)՝
ամենամեծ և հոնազույցը (15-րդդար)՝
ամենափոքր ձեռագրերը

